

HET STUDIEJAAR 1920—1921

REDE UITGESPROKEN OP DEN 19DEN SEPTEMBER 1921 BIJ DE
' OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT DOOR

DR. A. VAN BIJLERT.

Mijne Heeren Curatoren, Hoogleeraren, Lectoren en Docenten, Dames en Heeren Assistenten en Gij allen, wier belangstelling in de Landbouwhoogeschool uit Uwe aanwezigheid blijkt; Hooggeachte Toehoorderessen en Toehoorders!

Ten derde male sedert de stichting der Landbouwhoogeschool is de dag aangebroken, die als laatste in de rij, een voorbijgegaan studiejaar voleindigt en afsluit. De dag, dien de Wet aanwijst om het wel en het wee van dat tijdvak in Uwe herinnering wakker te roepen en tevens als het tijdstip, waarop de overdracht van het rectoraat van den aftredenden op den nieuwen rector plaats moet vinden.

Ik begin Uwe aandacht te verzoeken, voor hetgeen het afgelopen jaar voor onze Hoogeschool geweest is, in de eerste plaats, voor hetgeen betrekking heeft op de lotgevallen van de aan haar verbonden personen, vervolgens voor de veranderingen en wijzigingen van zakelijken aard, die met hare geschiedenis en hare ontwikkeling samenhangen.

In de samenstelling van het College van Curatoren is geen verandering gekomen.

Voor den Senaat is ongetwijfeld de meest treffende verandering het groote verlies, veroorzaakt door het overlijden van MR. DR. ANNE HERINGA, hoogleeraar in de staatshuishoudkunde, de statistiek en het Nederlandsch agrarisch recht, sedert 1918 aan onze Hoogeschool verbonden. Na een kort en hevig lijden is HERINGA in den aanvang van dit jaar op den 30sten Januari, voor goed van ons heengegaan. Zijn stoffe-

lijk omhulsel is op den 2den Februari d.a.v. onder buitengewoon veel blijken van belangstelling aan den schoot der aarde toevertrouwd. Onder de talrijke aanwezenden, bevonden zich Voorzitter en leden van het College van Curatoren, mede als vertegenwoordigers van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel; de nagenoeg voltallige Senaat, lectoren, assistenten en een groot aantal studenten. De vele welgemeende woorden van afscheid, die bij die gelegenheid gesproken zijn, vermogen slechts op onvoldoende wijze de veelzijdige en groote gaven van hart en verstand weer te geven, die deze man niet slechts bezat, maar tevens ruimschoots ten allen tijde voor ieder ter beschikking heeft gesteld. In het bijzonder de Landbouwhoogeschool verliest in HERINGA een ervaren raadsman en een krachtig strijder, overal, waar het gold voor haar groei en voor de behartiging harer belangen op te komen; als zoodanig zullen de weinige jaren van zijn werkzaamheid in ons midden, onuitwischaar in aller herinnering achterblijven. Mogen dankbaarheid en medegevoel een troost zijn voor zijne zwaar beproefde nabestaanden! Moge hij zelf een voorbeeld zijn, voor wie na hem zijn plaats vervullen gaat!

Bij Kon. Besluit van 18 December 1920, No. 53, is aan Dr. A. H. BERKHOUT, gewoon hoogleeraar in de houtmeetkunde, de boschrenterekening en de boschbedrijfsregeling, op zijn verzoek een eervol ontslag verleend. De groote werkkracht, de opgewektheid en zijn levenslust, die bij het klimmen der jaren eer schenen toe-, dan af te nemen — men denke slechts aan zijn in dezen zomer ondernomen reis naar Oost Indië — maken, dat wij hem noode heen zien gaan.

Bij een hartelijk afscheid op 15 December hebben de leden van, den Senaat en hunne dames blijk gegeven van hun hoogachting en dankbaarheid voor den vertrekkenden collega en zijn familie.

Ten slotte is bij Kon. Besluit van 3 Augustus j.l. No. 73, met ingang van 20 September e.k. aan L. BROEKEMA op zijn verzoek eervol ontslag verleend als hoogleeraar aan de Landbouwhoogeschool, onder dankbetuiging voor de langdurige en gewichtige diensten door hem in verschillende betrekkingen bewezen. Kort en sober moge de inhoud van zulk een besluit klinken, rijk is de lading, die deze vlag dekt. Het wil mij voorkomen, dat het thans niet het juiste oogenblik is in nadere bijzonderheden te treden omtrent aard en omvang van zijn werkzaam leven. Hier volsta ik met bij den dank der Regeering, den onzen te voegen en den wensch uit te spreken, dat de Landbouwwetenschap en de praktijk van den Landbouw, ook verder nog vele

jaren van de vruchten van zijn rusteloozen arbeid genieten mogen.

Tegenover de vele verliezen, die onze Hoogeschool op zoo jeugdigen leeftijd reeds, heeft moeten lijden, kunnen wij met voldoening op de volgende winsten wijzen.

In de eerste plaats op de reeds door mijn ambtsvoorganger gememoreerde benoeming (Kon. Besluit van 6 Januari 1920, No. 25) van DR. J. A. HONING, Directeur van het Deli-Proefstation te Medan, tot gewoon hoogleeraar in de erfelijkheidsleer, die zijn ambt op den 23sten November 1920 aanvaard heeft door het houden van een rede.

In de vacature door het vertrek van DR. BERKHOUT, is voorzien door de benoeming tot gewoon hoogleeraar in de boven reeds aangegeven vakken, van Dr. H. A. J. M. BEEKMAN. Onze nieuwe collega, die voorheen directeur was van het Boschbouwproefstation te Buitenzorg (Java), heeft op den 18den Maart 1921 zijn intreedere, de eerste in dit gebouw, gehouden. Zijne benoeming is in ieder opzicht een gelukkige te noemen, vooral ook, omdat het een groote schrede verder is op den weg, die leidt tot voleindiging der beraamde en gewenschte reorganisatie der boschbouwwetenschappen aan deze Hoogeschool. Als een nieuw bewijs voor de lust en de aanleg om pionierswerk te verrichten is mede het feit, dat BEEKMAN de eerste is, die krachtens de overgangsbepalingen van de Wet op het Hooger Landbouw- en Hooger veeartsenijkundig Onderwijs, na verdeeling van een proefschrift en van stellingen, op den 16den November 1920 tot doctor in de Landbouwwetenschap gepromoveerd is.

Bij Kon. Besluit van 25 Februari 1921, No. 55, is DR. G. STAHEL, plantkundige aan het Departement van Landbouw in Ned. West-Indië (Suriname), met ingang van den datum, waarop hij ter aanvaarding van zijn ambt uit Suriname zou vertrekken, benoemd tot gewoon hoogleeraar aan de Landbouwhoogeschool om onderwijs te geven in de plantenziektekunde. In verband met het stadium van reorganisatie, waarin zich op het oogenblik het onderwijs in de phytophologie bevindt, meenen wij groote waarde aan deze benoeming te moeten hechten, omdat het onderwijs en het onderzoek van de mycologische phytopathologie meer in het bijzonder aan STAHEL toevertrouwd zijn. Moge deze benoeming spoedig gevolgd worden door de benoeming van een hoogleeraar voor het entomologische deel dezer wetenschap; eerst dan toch zal onze Hoogeschool in het bezit zijn van de dringend noodige krachten, die voor de volledige be-

Bladzijde 2, 11e regel van onderen, toe te voegen:

wegens het bereiken van den 70-jarigen leeftijd.

misbaar zijn. Dr. STAHEL heeft op den 1sten Juli 1921 zijn intreedere gehouden.

Bij Kon. Besluit van 26 Mei 1921, No. 43, is Dr. G. GRIJNS te Utrecht, vroeger Directeur van het Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden (Java), benoemd tot gewoon hoogleeraar in de physiologie der dieren; op den 16den Juni d.a.v. heeft hij zijn ambt aanvaard door het uitspreken eener rede. Zijne benoeming stemt tot dankbaarheid en voldoening, omdat zij ons nader brengt tot de definitieve oplossing van de vraag omtrent aard en omvang van die vakken van wetenschap, die gewoonlijk onder het verzamelwoord „de veeteeltwetenschap” begrepen zijn.

Bij Kon. Besluit van 23 Juli 1921, No. 21, is Dr. D. L. BAKKER te Alkmaar, benoemd tot gewoon hoogleeraar in de veeteeltwetenschap; met het oog op de vacantie moest zijn intreedere voorloopig achterwege blijven. Met begrijpelijk verlangen ziet de Senaat de verdere stappen in de naaste toekomst tegemoet, om tot de meest gewenschte reorganisatie op het gebied der veeteeltkundige wetenschap aan de Landbouwhoogeschool te geraken; met name, dat daarbij niet uit het oog worde verloren het groote gewicht van de leer der productie van het dier in het landbouwbedrijf, van *economisch* gezichtspunt uit, beschouwd en bestudeerd.

Gaarne maak ik gewag van de vreugde en dankbaarheid van den Senaat, dat onze collega Söhngen de eervolle aanbieding voor een hoogleeraarschap aan de Technische Hoogeschool te Delft afgeslagen heeft en Wageningen getrouw is gebleven.

Met verwijzing naar het verslag van mijn voorganger, vermeld ik verder, dat Prof. VAN DER BURG, aanvang November teruggekeerd is van een studiereis naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, die hij in opdracht van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel ondernomen had om te Chicago „the National Dairy Show” te bezoeken.

Prof. KIELSTBA woonde, ingevolge een officieele uitnoodiging om als prae-adviseur op te treden, tweemaal een Internationaal Vrijhandels-Congres bij; eerst, hetgeen in October te Londen gehouden is, daarna een dergelijk congres, dat dezer dagen te Amsterdam plaats gevonden heeft. Het eerstgenoemde heeft zijn benoeming tot „Honorary Member of the COBDEN-Club” ten gevolge gehad.

In samenhang en als uitvloeisel van zijn destijds ondernomen reis naar Frankrijk (Zie de vorige overdrachtsrede), heeft Prof. QUANJER, daartoe uitgenoodigd, in dezen zomer een reis naar Spanje ondernomen; voornamelijk om persoonlijk de methoden

en de uitkomsten van zijn aardappelonderzoek aan de hand van proefnemingen toe te lichten. Voor een soortgelijk doel bezocht hij in Augustus j.l. Engeland, op uitnodiging van het Engelsche Ministerie van Landbouw.

Ten slotte is aan Prof. BROEKEMA de leiding toevertrouwd geweest van een Internationaal Congres aangaande de teelt van kleinere huisdieren, welk congres in de vorige maand te Roermond plaats gevonden heeft.

Met het begin van den nieuwen cursus, zullen wij tot ons groot leedwezen, twee onzer collega's GILTAY en BLAAUW, eenige maanden moeten missen, daar zij zich dan met ziekte-verlof buitenslands zullen bevinden. Ongetwijfeld mag ik op U aller instemming rekenen, wanneer ik te dezer plaatse onze welgemeende wenschen uitspreek voor hun spoedig en blijvend herstel.

Aangaande het corps der lectoren en docenten valt te vermelden, dat bij Kon. Besluit van 31 December 1920, No. 130, H. J. VAN HOUTEN met ingang van 1 Januari d.a.v. benoemd is tot lector om onderwijs te geven in de landbouwarchitectuur, na voorheen tijdelijk als zoodanig werkzaam te zijn geweest.

De lectoren A. C. IDE en B. A. PLEMPER VAN BALEN mochten onder vele blijken van belangstelling op den 1sten September j.l. den dag herdenken, waarop zij 25 jaar in het belang van het tuinbouwonderwijs werkzaam geweest zijn, met welk feit de rector hen, namens den Senaat, gelukgewenscht heeft.

De veranderingen in het personeel der administratie zijn de volgende geweest: Na een verlof van eenige maanden wegens ziekte, is met ingang van 1 November j.l. aan den administrateur J. P. STRICKER, op zijn verzoek een eervol ontslag verleend, uit zijn betrekking, onder dankbetuiging voor de goede diensten, door hem tijdens zijn veeljarigen dienstdienst bewezen. Op on-dubbelzinnige wijze zijn bij zijn afscheid de gevoelens van hoogachting en dankbaarheid aan het licht gekomen, die STRICKER door zijn nimmer falende bereidwilligheid en behulpzaamheid bij ieder heeft weten op te wekken. Doorkneed in wetten en voorschriften, heeft hij jaren lang, velen, minder bekend in den administratieven doolhof, als ervaren gids en raadsman ter zijde gestaan en, waarlijk, niet alleen op dit gebied! Moge het hem verder welgaan!

De langdurige afwezigheid van een administrateur is een tijd geweest van veel en ingespannen werk voor het overige personeel van dezen dienst. Dank hun loffelijke ijver en toewijding, gepaard met opoffering van veel vrijen tijd, is de geregelde gang van zaken niet op hinderlijke wijze gestoord. Met ingang van 1 Februari 1921 is Jhr. Ir. W. LAMAN TRIP te Hilversum bij Kon.

Besluit van 29 December a.p., No. 73, tot administrateur benoemd en heeft hij dadelijk zijn betrekking aanvaard. Zonder twijfel zullen de groote voortvarendheid en werkkraacht van onzen nieuwen adminastrateur in hooge mate aan onze Hoogeschool ten goede komen, wanneer maar eenmaal de woelige en onrustige tijd voorbij is, die nu eenmaal iedere organisatie in een overgangperiode schijnt door te moeten maken.

De afdeeling voor systematiek heeft het verlies te betreuren van den amanuensis te klasse J. P. BRESSER, die op 8 November 1920 overleden is.

Op 1 September j.l. herdacht de tuinbaas voor de terreinen van den tuinbouw W. J. PIEFER, onder veel belangstelling zijn 25-jarigen diensttijd.

Voor ik tot de studeerenden overga, verzoek ik Uw aandacht voor eene uitbreiding, die ik daarbij aan het begrip student geven wil. Want het gaat dan niet alleen om de huidige zonen en dochteren der tegenwoordige Hoogeschool, maar evenzoo om eenige oud-leerlingen der vroegere onderwijsinrichtingen, waaruit deze school is voortgesproten. Door de ruime opvatting, die aan den dag komt uit de overgangsbepalingen der Wet op het Hooger landbouw- en Hooger veeartsenijkundig Onderwijs, is onze Hoogeschool in staat gesteld, ook aan hare vóór-zonen, onder andere levensomstandigheden geboren, eenige zelfde rechten toegekend te zien als aan haar tegenwoordig kroost. Hieronder behoort — hier voor wees ik er reeds op — het recht om na verdediging van een proefschrift en stellingen, den graad van doctor in de Landbouwkunde te verwerven. In het afgelopen verslagjaar hebben drie van dergelijke promotiën plaats gehad, waaronder een met lof. Aangezien een indeeling in faculteiten of in afdeelingen hier niet bestaat, kan onderstaande aanvulling een indruk geven van den aard der onderwerpen, die in de proefschriften behandeld zijn. Zij lagen achtereenvolgens op het gebied der boschbouwwetenschap, (Ind.); op dat van de phytopathologie, (Ned.) en op dat van de landbouwscheikunde en botanie, (Ned.). Dat overigens in andere opzichten het einde der overgangperiode in het zicht is, blijkt uit het feit, dat binnen enkele dagen voor de laatste maal het examen ter verkrijging van het diploma van Landbouwkundige volgens de Wet van 2 Mei 1863, Staatsblad No. 50, zal worden afgenomen. Daarmee heeft de laatste band tusschen Landbouwhoogeschool en de vroegere Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool opgehouden te bestaan en zal in de verdere toekomst onze Hoogeschool vrij en onafhankelijk haar eigen weg gaan.

Terugkeerende tot de studenten; ook dit jaar zijn ons geen

verliezen bespaard gebleven, Vooreerst de student BENDORO RADEN MAS SOEBEKTIÉ, die wegens een slepende ziekte nog in den vorigen zomer naar zijn geboorteland was teruggekeerd, zonder er het gehoopte herstel te vinden; eenige maanden later ontvingen zijne vrienden de droeve tijding van zijn heengaan in October van dit verslagjaar. Op den 12den Maart 1921 ontviel ons de student FREDERIK HENDRIK LIJBAART, in den ouderdom van bijna 20 jaar. Met hunne familie en vrienden deelen wij in deze groote verliezen.

De Vereeniging „Studiebelangen” bleef ook dit jaar op krachtige wijze de haar toevertrouwde taak behartigen. De waarde van haar werk springt in het oog, wanneer men in aanmerking neemt, dat het onmisbaar contact tusschen leermeester en leerling bij de natuurwetenschappelijke en experimenteele wetenschappen, grootendeels tot stand komt in de laboratoria en proefterreinen. En juist deze laten, wat ruimte of bruikbaarheid betreft, in menig opzicht nog veel te wenschen over, ten koste van dat contact. De algemeene drang naar aansluiting, met als gevolg het verdwijnen van hetgeen aanleiding geeft tot scheiding en splitsing, heeft ook hier gewerkt. De voor sommigen onoverkomelijke bezwaren om tot het W. S. C. toe te treden, zijn weggenomen. De W. S. B. heeft in den loop van dit verslagjaar opgehouden te bestaan. Voor de W. V. S. V. was, dank de reeds van den aanvang af gevolgde gedragslijn, geen aanleiding voor diep ingrijpende veranderingen. Het is vroeger gebleken, dat alle studenten, onverschillig, tot welke vereeniging zij behoorden, of niet behoorden, op velerlei gebied tot vruchtbaar samenwerken bereid en in staat waren: Studiebelangen, Studenten-Orkest „Van Uven.” Mogen de verdere stappen, waarvoor thans de weg gebaad is, voeren naar het voor deze Hoogeschool meest gewenschte einddoel, een eendrachtige samenwerking! Na een oproep tot leniging van den nood hunner buitenlandsche broeders, vooral van die uit Centraal- en Oost-Europa, hebben de Wageningsche studenten krachtig medegewerkt, om naar vermogen te helpen. Ten slotte wijs ik nog op het groote nut van studenten-excursies onder deskundige leiding naar buitenlandsche landbouw-centra, zooals er in den afgelopen zomer, onder andere, een gehouden is, en waarvan het inderdaad zeer te betreuren zou zijn, indien de eraan verbonden kosten in het vervolg de uitvoering belemmeren zouden. Voor dat doel door de Regeering toegestane gelden, brengen ongetwijfeld in de toekomst een hooge rente op. Ingevolge een verzoek van den Directeur-Generaal van den Landbouw is een groep landbouw-studenten van Cambridge in de

gelegenheid gesteld zich een indruk te vormen van den aard en den omvang van de Wageningsche studie op landbouwgebied (Midden Juli).

Na vermelding van het voornaamste, dat op de personen betrekking heeft, nu het meer zakelijke deel.

Als algemeene indruk valt, bij terugzien op het afgelopen jaar, te constateeren, dat de huidige toestand voor iemand, die tenminste niet al te pessimistisch gestemd is, naast veel duisters en onzekers, wel degelijk lichtzijden vertoont. Vooreerst de voltooiing en het in gebruik nemen op 9 Maart j.l. van het houten hulp-gebouw. Aan de bij de opening gesproken woorden van dank aan de Regeering, het College van Curatoren, den ontwerper en den bouwmeester, is thans de verklaring toe te voegen, dat de praktijk de veelzijdige bruikbaarheid van het gebouw afdoende bewezen heeft, om van de onmisbaarheid nu maar te zwijgen. De beide zalen, deze, de groote, en de andere, die van kleiner afmeting is, hebben, behalve voor het geven van de talrijke colleges, waarvoor zij oorspronkelijk in hoofdzaak bestemd zijn, voor allerlei andere doeleinden gediend. Menig dakloos, zwervend collega heeft er met zijn volgelingen een veilig asyl gevonden, om de gevaren te ontgaan, die hier te lande nu eenmaal aan het houden van openlucht colleges verbonden zijn. Voor het afnemen van examens heeft dit gebouw het aloude Junushof overbodig gemaakt. Lezingen, voordrachten en vergaderingen heeft het binnen zijne muren gezien; plechtigheden, de diës-herdenking, of zooals heden, de overdracht van het rectoraat, maar ook intree-reden van nieuw benoemde hoogleeraren, promotie's, enz. Bij de onlangs gehouden tentoonstelling der Nederlandsche Maatsch. voor Tuinbouw en Plantkunde, die om verschillende redenen zoo nauw aan de L. H. S. verbonden bleek, zijn de onmisbaarheid en de bruikbaarheid beide, ten overvloede aan den dag gekomen. Tot de verdere lichtzijden behoort de zekerheid, dat nu weldra in zeer korten tijd de voltooiing van het laboratorium voor planten-physiologie te verwachten zal zijn; dat het bacteriologisch laboratorium, uitwendig althans, meer en meer de illusie schept van een voltooid gebouw.

Er tegenover staat, dat na veel vertraging, veel uitstel en veel wachten, het laboratorium voor tuinbouwplantenteelt nog steeds niet in den staat van aanbouw getreden is, en dat grootendeels om redenen, die met de tuinbouwplantenteelt zelve niets uit te staan hebben.

In het afgelopen jaar deed het gebrek aan ruimte zich op een

meer en meer onhoudbare wijze gevoelen. In de eerste plaats geldt dit de inrichting, die voor de geheele Hoogeschool onmisbaar is, de Bibliotheek. Dit is te meer te betreuren, omdat juist in den laatsten tijd talrijke belangrijke en zeldzame aanwinsten te boeken vallen; ten deele door aankoop uit de van Regeeringswege toegestane gelden en waarbij de speurzin, gepaard aan een gelukkigen commerciëlen aanleg, van onzen ijverigen bibliothecaris, verrassende resultaten bereikt heeft. Anderdeels door schenkingen; van deze zij hier met dankbaarheid vermeld de collectie kostbare prachtwerken van de CARNEGIE-stichting. Helaas, komen ook deze aanwinsten niet tot hun recht, opgestapeld, als zij moeten blijven in alle gangen en ruimten van de bibliotheek, maar bovendien daar buiten in verschillende localiteiten elders. Door die ontoegankelijkheid wordt het gebruik vrijwel onmogelijk; het nut, dat zij stichten, fictief.

Het toenemend ruimtegebrek, doet zich ook op andere wijze gevoelen.

Ter voleindiging der studie aan deze hoogeschool is gemiddeld te rekenen op een termijn van vijf jaar, waarbij juist de in de laatste jaren ingevoerde splitsing, vooral bij de experimenteele vakken, veel laboratorium-ruimte vordert. Reeds thans is, én voor de afdeling scheikunde (landbouwscheikunde) én voor die der botanie (Hoofdgebouw) een ware noodtoestand ingetreden en met bezorgdheid vragen wij ons af, wat te beginnen, wanneer studenten, na verkrijging van hun Ingenieurs-diploma, met de bewerking van een dissertatie over een experimenteel onderwerp een aanvang willen maken.

Bovendien vordert de uitbreiding, die het doceerend personeel in den loop van dit jaar ondergaan heeft, om het onderwijs in overeenstemming met de voorschriften der Wet te brengen, noodwendig nieuwe laboratoria; dit, gevoegd bij het reeds overbelast zijn der bestaande, verergert den noodtoestand nog meer. Het wordt een gebiedende eisch, met grooten spoed alles uit den weg te ruimen, wat het tot stand komen van onmisbare laboratoria en gebouwen in den weg staat. Er is veel achterstand in te halen; een achterstand, die over jaren loopt. Ons dierbaar Vaderland met zijn Koloniën een wereldrijk vormend van groote internationale beteekenis; en dat voor een groot deel juist door zijn landbouw — Nederlandsche en Koloniale — komt, wat betreft de tijd van invoering van Hooger Landbouwonderwijs, achteraan. Ik herinner eraan, dat er sedert tal van jaren landbouwhoogescholen bestaan in landen van alle werelddeelen, ook in streken, die bij vergelijking met ons land, een zeer bescheiden rol op het wereldtooneel spelen.

Het bezoek van buitenlanders aan de Landbouwhoogeschool om zich door eigen aanschouwing van de organisatie en de inrichting van het geheel of van bepaalde onderdeelen op de hoogte te stellen, is in het afgelopen jaar sterk toegenomen. Een groot deel dezer bezoekers, van wie sommigen uit overzeesche landen, reisden in opdracht hunner Regeering. Tot onze teleurstelling heeft onze Regeering daarentegen geen gelden beschikbaar gesteld om een voorgenomen studiereis naar Oost-Indië van onzen collega KIELSTRA mogelijk te maken.

Een beslissing omtrent de sinds het vorige jaar hangende vragen aangaande het al dan niet handhaven der nog bestaande Instituten aan onze hoogeschool, is nog niet genomen. Wij hopen, dat het ingediende verslag en de gevoerde besprekingen succes zullen hebben.

In overeenstemming met den geest, die blijkt uit het Academisch Statuut der Universiteiten, wordt de mogelijkheid overwogen een dergelijke differentieering voor de studierichting Koloniale Landbouw, mogelijk te maken.

Hier moge attent gemaakt worden op het Kon. Besluit van 15 April 1921, No. 80, hetgeen de voorwaarden vaststelt voor benoembaarheid tot technisch ambtenaar in den rang van landbouwleeraar en de hogere rangen bij den landbouwvoorlichtingsdienst in Nederlandsch-Indië. In het bijzonder voor de aan de Landbouwhoogeschool studeerenden biedt het besluit verreikende perspectieven.

Er is een aanvang gemaakt de mogelijkheid van de instelling van faculteiten of afdelingen in studie te nemen en eventueel voorstellen te doen haar in te voeren.

In den loop van het jaar zijn voorstellen ingediend voor een nieuw Kon. Besluit, regelende den Landmeterscursus. Moeielijkheden met de examens vormden voornamelijk de reden om tot een wijziging te komen. Hierdoor zou de studie van drie jaar onderverdeeld worden in twee studie-perioden, die samen vallen met de propaedeutische en candidaats-studie dezer hoogeschool.

In het onderwijs in bepaalde onderdeelen van de tuinbouwplantenteelt, in den vorm van cursussen door speciale deskundigen uit de praktijk, is voorloopig grootendeels op een andere wijze voorzien.

In verband met de steeds toenemende uitbreiding van de administratie zijn plannen in bewerking voor een reorganisatie. De wenschelijkheid is naar voren gebracht een scherpe scheiding te maken tusschen het zuiver administratief en geldelijk beheer

eenerzijds, naast de behandeling (en correspondentie) van onderwijszaken en andere algemeene niet-administratieve aangelegenheden. Het eerste gedeelte is in handen van den administrateur; de behartiging van de laatste rubriek berust grootendeels bij den rector of bij het Dag. Bestuur. De noodzakelijkheid is gebleken van te kunnen beschikken over een *blijvende*, ontwikkelde kracht, aan wie de afdoening van de eenvoudige zaken dezer laatste rubriek kan worden overgelaten. Zoodoende kunnen rector en assessoren, in plaats van daaraan hun tijd te moeten besteden, de noodige aandacht wijden aan de voorbereiding en behandeling van belangrijker en gewichtiger zaken. Deze zullen in den moeielijken en bewerkelijken overgangstijd, nog jaren aan de orde zijn en komen. Er is anders niet aan te ontkomen, of bij verdere toeneming der administratieve bemoeienissen zal het rectoraat een zoodanig eenzijdig karakter aan gaan nemen, dat de rector bij zijn aftreden zich wellicht de capaciteiten zal hebben verworven om als Departements-ambtenaar een dragelijk figuur te slaan, maar de behartiging der andere hem opgedragen en toevertrouwde werkzaamheden zal daardoor deerlijk in de klem komen. Ik haast mij er aan toe te voegen, dat dit gevaar — de Heeren Departements-ambtenaren mogen mij dit woord vergeven — mij slechts bedreigd maar niet getroffen heeft. De oorzaak hiervan is gelegen in de vele krachtige hulp, die mij van vele zijden steeds geboden is. Tot dankbaarheid stemt mij de welwillende tegemoetkoming van U, hooggeachte Heeren Curatoren, ondervonden. Het streven van het Dagelijksch Bestuur om het aantal Senaatsvergaderingen tot het strikt noodzakelijke te beperken, moet ongetwijfeld voor U, hooggeschatte VAN BAREN, een teleurstelling geweest zijn, omdat Gij daardoor, als Secretaris van den Senaat, Uwe bekende intensieve arbeidskracht ten bate onzer Landbouwhoogeschool, niet ten volle hebt kunnen ontplooiën. Groot is mijn erkentelijkheid te Uwen opzichte. Hetzelfde geldt voor U, Senaatsleden, die, individueel of in commissie vereenigd, Uwe gewaardeerde hulp en medewerking verleend hebt bij het beramen en uitwerken van plannen, of die ook overigens Uwe krachten beschikbaar hebt gesteld bij het behartigen van de belangen onzer Hoogeschool.

Het meest echter gaat mijn dank uit naar U, hooggeschatte assessoren, KIELSTRA en VISSER, voor de onverflauwde medewerking en steun, waarop ik onafgebroken in het afgelopen tijdvak heb kunnen rekenen. Een medewerking, die door de wijze, waarop zij is verleend en door de zakelijkheid, welke haar kenmerkte, bij mij in dankbare herinnering bewaard zal blijven.

Waarde VAN UVEN, het oogenblik is aangebroken, waarop Gij krachtens Koninklijk Besluit, het rectoraat der Landbouwhoogeschool gaat aanvaarden. In tegenstelling met Uwe voorgangers hebt Gij in het voorafgaande jaar geen deel uitgemaakt van het College van rector en assessoren. Zodoende hebt Gij de gelegenheid gemist U te voren reeds in te werken en een indruk te vormen van de werkzaamheden en de plichten, die U wachten. Het wil mij voorkomen, dat dit voor U toch geen onoverkomelijk bezwaar behoeft op te leveren. Vooreerst kunt Gij op ons aller steun rekenen; dan zijn er tal van zaken nog in behandeling, waar Gij derhalve niet vreemd meer tegenover staat. Bovenal biedt Uwe bijzondere aanleg voldoende waarborg, dat onder Uwe leiding geen wanklanken gehoord zullen worden en Gij ten allen tijde zult weten maat te houden. Mocht een overstelpend groot aantal werkzaamheden een ander wellicht tot moedeloosheid brengen, deze gemoedsstemming zal U bespaard blijven, omdat Gij uit ervaring weet en getoond hebt, dat „een onvermoeide arbeid alles te boven komt”.

Ik draag de leiding van deze Hoogeschool aan U over.

Heil den nieuwen Rector! Heil!